

Postgresql Advanced Features

Reja:

- 1. JSON, JSONB
- 2. Indexing
- 3. Postgres Cron
- 4. CREATING TABLE PARTITIONS
- 5. Vertical table

JSON

Value juftliklaridan tashkil topgan ochiq standart formatdir.

JSON-dan asosiy foydalanish server va veb-ilova oʻrtasida ma'lumotlarni uzatishdir. Boshqa formatlardan farqli oʻlaroq, JSON inson oʻqiy oladigan matndir. PostgreSQL 9.2 versiyasidan boshlab mahalliy JSON ma'lumotlar turini qoʻllabquvvatlaydi. U JSON ma'lumotlarini manipulyatsiya qilish uchun koʻplab fuksiyalar va operatorlarni taqdim etadi.

JSON and JSONB Operators

Operator	Right Operand Type	Description	Example
->	int	JSON massiv elementini olish	'[1,2,3]'::json->2
->	text	JSON obyekt maydonini olish	'{"a":1,"b":2}'::json->'b'
->>	int	JSON massiv elementini matn sifatida olish	'[1,2,3]'::json->>2
->>	text	JSON obyekt maydonini matn sifatida olish	'{"a":1,"b":2}'::json->>'b'
#>	array of text	Belgilangan yo'lda JSON obyektini olish	'{"a":[1,2,3],"b":[4,5,6]}'::json#>'{a,2}'
#>>	array of text	Belgilangan yo'lda JSON obyektini matn sifatida olish	'{"a":[1,2,3],"b":[4,5,6]}'::json#>>'{a,2}'

JSON Functions

Function	Return Type	Description	Example	Example Result
array_to_json (anyarray [,pretty_bool])	json	Returns the array as JSON. A PostgreSQL multidimensional array becomes a JSON array of arrays. Line feeds will be added between dimension 1 elements if pretty_bool is true.	array_to_json('{{1,5},{99, 100}}'::int[])	[[1,5],[99,100]]
row_to_json(record [, pretty_bool])	json	Returns the row as JSON. Line feeds will be added between level 1 elements if pretty_bool is true.	row_to_json (row(1,'foo'))	{"f1":1,"f2":"foo"}
to_json(anyelement)	json	Returns the value as JSON. If the data type is not built in, and there is a cast from the type to json, the cast function will be used to perform the conversion. Otherwise, for any value other than a number, a Boolean, or a null value, the text representation will be used, escaped and quoted so that it is legal JSON.	to_json ('Fred said "Hi."'::text)	"Fred said \"Hi.\""

JSON Functions

				*
json_array_length(json)	int	Eng tashqi JSON massividagi elementlar sonini qaytaradi.	json_array_length('[1,2, 3,{"f1":1,"f2":[5,6]},4]')	5
json_each(json)	SETOF key text, value json	Eng tashqi JSON obyektini kalit/qiymat juftliklari toʻplamiga kengaytiradi.	select * from json_each('{"a":"foo", "b":"bar"}')	key value a "foo" b "bar"
json_each_text(from_js on json)	SETOF key text, value text	Eng tashqi JSON obyektini kalit/qiymat juftliklari toʻplamiga kengaytiradi. Qaytarilgan qiymat matn turi boʻladi.	select * from json_each_text('{"a":"fo o", "b":"bar"}')	key value a foo b bar
json_extract_path(from _json json, VARIADIC path_elems text[])	json	path_elems tomonidan ko'rsatilgan JSON obyektini qaytaradi .	json_extract_path('{"f2" :{"f3":1},"f4":{"f5":99, "f6":"foo"}}','f4')	{"f5":99,"f6":"foo"}
json_extract_path_text(from_json json, VARIADIC path_elems text[])	text	path_elems tomonidan ko'rsatilgan JSON obyektini qaytaradi .	json_extract_path_text('{"f2":{"f3":1},"f4":{"f5": 99,"f6":"foo"}}','f4', 'f6')	foo

JSON Functions

json_object_keys(json)	SETOF text	JSON obyektidagi kalitlar to'plamini qaytaradi. Faqat "tashqi" ob'ekt ko'rsatiladi.	json_object_keys('{"f1":"a bc","f2":{"f3":"a", "f4":"b"}}')	json_object_keys f1 f2
json_populate_record(bas e anyelement, from_json json, [, use_json_as_text bool=false]	anyelement	from_json dagi ob'ektni ustunlari asos tomonidan belgilangan yozuv turiga mos keladigan qatorga kengaytiradi. Konvertatsiya eng yaxshi harakat bo'ladi; from_json da tegishli kaliti bo'lmagan bazadagi ustunlar null bo'lib qoladi. Agar ustun bir necha marta ko'rsatilgan bo'lsa, oxirgi qiymat ishlatiladi.	<pre>select * from json_populate_record(null: :x, '{"a":1,"b":2}')</pre>	a b+ 1 2
json_populate_recordset(base anyelement, from_json json, [, use_json_as_text bool=false]	SETOF anyelement	from_json ichidagi ob'ektlarning eng tashqi to'plamini ustunlari baza tomonidan belgilangan yozuv turiga mos keladigan to'plamga kengaytiradi. Konvertatsiya eng yaxshi harakat bo'ladi; from_json da tegishli kaliti bo'lmagan bazadagi ustunlar null bo'lib qoladi. Agar ustun bir necha marta ko'rsatilgan bo'lsa, oxirgi qiymat ishlatiladi.	select * from json_populate_recordset(n ull::x, '[{"a":1,"b":2},{"a":3,"b":4}]')	a b+ 1 2 3 4
json_array_elements(json)	SETOF json	JSON massivini JSON elementlari toʻplamiga kengaytiradi.	json_array_elements('[1,tr ue, [2,false]]')	value 1 true [2,false]

JSONB

Table 9-41. Additional jsonb Operators

Operator	Right Operand Type	Description	Example
@>	jsonb	Does the left JSON value contain the right JSON path/value entries at the top level?	'{"a":1, "b":2}'::jsonb @> '{"b":2}'::jsonb
<@	jsonb	Are the left JSON path/value entries contained at the top level within the right JSON value? "{"b":2}'::jsonb <@ '{"a":1, "b":2}'::jsonb	
?	text	Does the string exist as a top-level key within the JSON value?	'{"a":1, "b":2}'::jsonb ? 'b'
?	text[]	Do any of these array strings exist as top-level keys?	'{"a":1, "b":2, "c":3}'::jsonb ? array['b', 'c']
?&	text[]	Do all of these array strings exist as top-level keys? '["a", "b"]'::jsonb ?& array	
П	jsonb	Concatenate two jsonb values into a new jsonb value	'["a", "b"]'::jsonb '["c", "d"]'::jsonb
-	text	Delete key/value pair or string element from left operand. Key/value pairs are matched based on their key value.	'{"a": "b"}'::jsonb - 'a'
-	integer	Delete the array element with specified index (Negative integers count from the end). Throws an error if top level container is not an array.	'["a", "b"]'::jsonb - 1
#-	text[]	Delete the field or element with specified path (for JSON arrays, negative integers count from the end)	'["a", {"b":1}]'::jsonb #- '{1,b}'

JSON

JSON ma`lumotlar turi bilan mashq qilish uchun MO da id va info deb nomlangan ustunlari bor bo`lgan **orders** jadvalini yaratib olamiz .

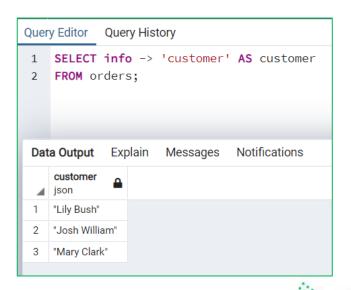
orders jadvaliga bir nechta yangi ma`lumotlarni qo`shamiz.

Dat	Data Output Explain Messages Notifications			
4	id [PK] integer	info json		
1	1	{ "customer": "Lily Bush", "items": {"product": "Diaper","qty": 24}}		
2	2	{ "customer": "Josh William", "items": {"product": "Toy Car","qty": 1}}		
3	3	{ "customer": "Mary Clark", "items": {"product": "Toy Train","qty": 2}}		

Quyidagi so`rov barcha customerlarni JSON shaklida olish uchun -> operatordan foydalanadi :

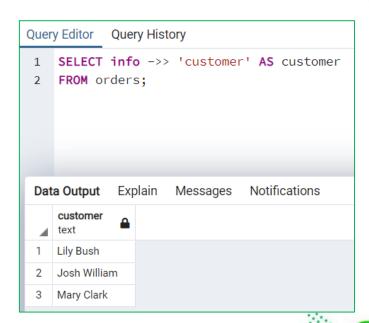
SELECT info -> 'customer'
AS customer FROM orders;

Quyidagi so`rov barcha customerlarni JSON shaklida olish uchun ->> operatordan foydalanadi :

SELECT info ->> 'customer'
AS customer FROM orders;

Indexing

Indekslar - bu ma`lumotlar bazasi qidiruvi ma`lumotlarni qidirishni tezlashtirish uchun foydalanishi mumkin bo`lgan maxsus qidirish jadvallari. Oddiy qilib aytganda, indeks jadvaldagi ma`lumotlarga ko`rsatgichdir. Ma`lumotlar bazasidagi indeks kitobning orqa qismidagi mundarijaga juda o`xshaydi.

Misol uchun, agar siz ma`lum bir mavzuni muhokama qiladigan kitobning barcha sahifalariga havola qilmoqchi bo`lsangiz, avval barcha mavzularni alifbo tartibida ko`rsatadigan indeksga murojaat qilishingiz va keyin bir yoki bir nechta maxsus sahifa raqamlariga murojaat qilishingiz kerak.

Indeks SELECT so`rovlarini va WHERE bandlarini tezlashtirishga yordam beradi; ammo, u UPDATE va INSERT iboralari bilan ma`lumotlarni kiritishni sekinlashtiradi. Indekslar ma`lumotlarga ta`sir qilmasdan yaratilishi yoki o`chirilishi mumkin.

Indeks yaratish indeksni nomlash, jadval va qaysi ustun yoki ustunlar indekslanishini belgilash hamda indeksning o`sish yoki kamayish tartibida ekanligini ko`rsatish imkonini beruvchi CREATE INDEX operatorini oʻz ichiga oladi.

Indekslar, shuningdek, UNIQUE chekloviga o`xshash noyob bo'lishi mumkin, chunki indeks indeks joylashgan ustunlar yoki ustunlar birikmasidagi takroriy yozuvlarni oldini oladi.

Indexing

CREATE INDEX ning asosiy sintaksisi quyidagicha -

CREATE INDEX index name ON table name;

PostgreSQL bir nechta indeks turlarini taqdim etadi: **B-tree, Hash, GiST, SP-GiST** va **GIN**. Har bir Indeks turi so`rovlarning har xil turlariga eng mos keladigan boshqa algoritmdan foydalanadi. CREATE INDEX buyrug`i eng keng tarqalgan vaziyatlarga mos keladigan **B-tree** indekslarini yaratadi.

Bir ustunli indekslar

Bir ustunli indeks faqat bitta jadval ustuni asosida yaratilgan indeksdir. Asosiy sintaksis quyidagicha

```
CREATE INDEX index_name ON table_name (column_name);
```


Ko`p ustunli indekslar

Ko`p ustunli indeks jadvalning bir nechta ustunlarida aniqlanadi. Asosiy sintaksis quyidagicha -

```
CREATE INDEX index_name ON table_name (column1_name, column2_name);
```


Noyob indekslar

Noyob indekslar nafaqat ishlash, balki ma`lumotlar yaxlitligi uchun ham qo`llaniladi. Noyob indeks jadvalga takroriy qiymatlarni kiritishga ruxsat bermaydi. Asosiy sintaksis quyidagicha -

```
CREATE UNIQUE INDEX index_name on table_name (column_name);
```


Qisman indekslar

Qisman indeks - jadvalning kichik toʻplami ustiga qurilgan indeks; kichik toʻplam shartli ifoda bilan aniqlanadi (qisman indeksning predikati deb ataladi). Indeks faqat predikatni qondiradigan jadval qatorlari uchun yozuvlarni oʻz ichiga oladi. Asosiy sintaksis quyidagicha -

```
CREATE INDEX index_name on table_name (conditional_expression);
```

Yashirin indekslar

Yashirin indekslar – ob`ekt yaratilganda ma`lumotlar bazasi serveri tomonidan avtomatik ravishda yaratiladigan indekslar. Indekslar avtomatik ravishda asosiy kalit cheklovlari va noyob cheklovlar uchun yaratiladi.

Indexing

DROP INDEX buyrug`i Indeksni PostgreSQL DROP buyrug`i yordamida o`chirish mumkin . Asosiy sintaksis quyidagicha -

DROP INDEX index_name;

Indexing

Indekslardan qachon qochish kerak?

Indekslar ma`lumotlar bazasining ish faoliyatini yaxshilash uchun mo`ljallangan bo`lsa-da, ulardan qochish kerak bo`lgan holatlar mavjud. Quyidagi ko`rsatmalar indeksdan foydalanish qachon qayta ko`rib chiqilishi kerakligini ko`rsatadi —

- •Indekslarni kichik jadvallarda ishlatmaslik kerak.
- •Tez-tez, katta partiyalarni yangilash yoki kiritish operatsiyalariga ega jadvallarda ishlatmaslik kerak.
- •Ko'p sonli NULL qiymatlarni o`z ichiga olgan ustunlarda indekslardan foydalanmaslik kerak.
- •Tez-tez manipulyatsiya qilinadigan ustunlar indekslanmasligi kerak.

Postgres Cron (pg_cron)

pg_cron - bu PostgreSQL (9.5 yoki undan yuqori) uchun oddiy cronga asoslangan ish rejalashtiruvchisi, kengaytma sifatida ma`lumotlar bazasida ishlaydi. U oddiy cron bilan bir xil sintaksisdan foydalanadi, ammo u PostgreSQL buyruqlarini to`g`ridan-to`g`ri ma`lumotlar bazasidan rejalashtirish imkonini beradi. pg_cron bir nechta ishni parallel ravishda bajarishi mumkin, lekin u bir vaqtning o`zida ishning ko`pi bilan bitta nusxasini bajaradi. Jadvalda standart cron sintaksisi qo`llaniladi, unda \* "har vaqt oralig`ida ishga tushirish" degan ma`noni anglatadi va ma`lum raqam "lekin faqat shu vaqtda" degan ma`noni anglatadi:

Postgres Cron (pg_cron)

https://access.crunchydata.com/documentation/pg cron/1.2.0/

PostgreSQL-da jadval bo'limi nima?

Jadvalni bo`lish - bu katta jadvalni kichikroq kichik jadvallarga bo`lish amaliyotidir va har bir kichik jadval alohida CREATE TABLE buyruqlari yordamida yaratiladi. Shunday qilib, har safar ma`lumotlarni so`raganingizda, PostgreSQL katta jadvalga kirish o`rniga kichikroq ma`lumotlar to`plamini skanerlaydi va qayta ishlaydi. Shunday qilib, so`rovlar samaradorligi sezilarli darajada yaxshilanadi.

PostgreSQL o`rnatilgan qismlarga ajratishning uchta turini qo`llab-quvvatlaydi:

- •Diapazonni bo`lish: ma`lumotlar qatorlari ma`lum diapazonga to`g`ri keladigan ustun qiymatlari asosida bo`limlarga taqsimlanadi.
- •Ro`yxat bo`limi: Jadval har bir bo`limda qaysi asosiy qiymatlar paydo bo`lishini aniq ro`yxatlash orqali bo`linadi.
- •Xeshni bo`lish: Qatorlar bo`lim kalitining xesh qiymatidan foydalangan holda barcha bo`limlar bo`ylab teng taqsimlanadi.

PostgreSQL-da bo`limlar bilan jadval yaratish uchun **PARTITION BY** bandidan foydalanish sintaksisi quyidagicha:

```
1. Diapazonga bo'lingan jadval yaratish uchun:
 CREATE TABLE table name
 table_definition
 PARTITION BY RANGE (expression);
Misol
 CREATE TABLE city (
  id int4 NOT NULL PRIMARY KEY,
   name varchar(30) NOT NULL,
   state varchar(20),
   population int4,
 PARTITION BY RANGE (id);
Keyin boʻlimlarni alohida yaratishingiz kerak
 CREAT TABLE city id1 PARTITION OF city
 FOR VALUES FROM (MINVALUE) TO (10);
 CREAT TABLE city_id2 PARTITION OF city
 FOR VALUES FROM (10) TO (20);
 CREAT TABLE city_id3 PARTITION OF city
 FOR VALUES FROM (20) TO (30);
 CREAT TABLE city_id4 PARTITION OF city
 FOR VALUES FROM (30) TO (MAXVALUE);
```


2. Ro'yxat bo'lingan jadval yaratish uchun: CREATE TABLE table_name table_definition PARTITION BY LIST (expression); Misol CREATE TABLE cities (city_id bigserial NOT NULL, name text NOT NULL, population bigint PARTITION BY LIST (left(lower(name), 1)); Keyin bo'lim yarating CREATE TABLE cities_ab PARTITION OF cities FOR VALUES IN ('a', 'b'); CREATE TABLE cities cd PARTITION OF cities FOR VALUES IN ('c', 'd'); CREATE TABLE cities_ef PARTITION OF cities FOR VALUES IN ('e', 'f'); CREATE TABLE cities_gh PARTITION OF cities

FOR VALUES IN ('g', 'h');


```
3. Xesh bo'lingan jadval yaratish uchun:
 CREATE TABLE table_name
 table_definition
 PARTITION BY HASH (expression);
Misol
 CREATE TABLE orders (
  order_id bigint NOT NULL,
   cust_id bigint NOT NULL,
   status text
 PARTITION BY HASH (order_id);
Bo'limlarni yarating:
 CREATE TABLE orders_p1 PARTITION OF orders
 FOR VALUES WITH (MODULUS 4, REMAINDER 0);
 CREATE TABLE orders_p2 PARTITION OF orders
 FOR VALUES WITH (MODULUS 4, REMAINDER 1);
 CREATE TABLE orders p3 PARTITION OF orders
 FOR VALUES WITH (MODULUS 4, REMAINDER 2);
 CREATE TABLE orders p4 PARTITION OF orders
 FOR VALUES WITH (MODULUS 4, REMAINDER 3);
```


Vertical table

PostgreSQL ma`lumotlar omborida ob`ekt ma`lumotlari garizontal tartibda ustunlarda saqlanadi. Ularni o`qiganimizda ham garizontal jadval shaklida ko`rinadi. Ammo, jadvaldagi ma`lumotlarni garizontal emas, vertical tarzda ko`rsatish kerak bo`lib qolgan vaziyatlar ham uchrab turadi.

Horizontal table

type

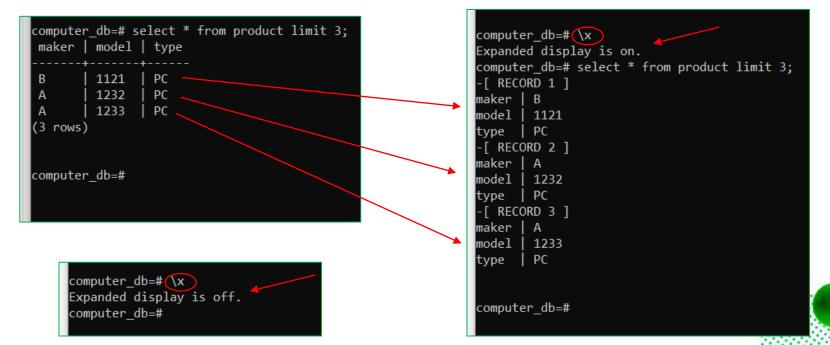
Laptop

Vertical table maker Ε model 2113 id maker model type PC type 1 Ε 2113 PC id maker PC 2 2112 model 2112 3 Α 1752 Laptop PC type id maker Α model 1752

Vertical table

Jadvaldagi ma`lumotlarni garizontal emas, vertical tarzda ko`rsatish kerak bo`lib qolgan vaziyatlarda quyidagi amallardan foydalanasiz. \x buyrug`i yozilgandan so`ng Expanded display is on. Jadvallar ko`rinishini verticalga o`zgartiradi, uni bekor qilish uchun yana \x buyrug`i yoziladi va Expanded display is off. Jadvallarning vertical ko`rinishini o`chiradi.

E'TIBORINGIZ UCHUN RAHMAT!